

MOTTATT

16 SEPT 2013



DEN NORSKE KYRKJA
Prosten i Nordfjord.

Kulturdepartementet

16 SEPT 2013

2013 / 155 - 316

Kulturdepartementet
Postboks 8030, Dep

0030 Oslo

«DET LIVSSYNSÅPNE SAMFUNN» - HØYRINGSSVAR/FRÅSEG

Eg har faktisk sveitta meg gjennom dette dokumentet på ei solseng i syden og syntes det var både lærerikt og interessant lesing! (dårleg innbunde, så det gjekk opp i liminga ved slik koselesing i sola...)

Og eg likte godt at Stålsett-utvalet i utgreiinga nyttar begrepet «eit livssynsåpent samfunn» som ideal for offentleg politikk og taler om «livssynsopne» rom og på den måten går bort frå uttrykket «livssynsnøytralt» som var nytta tidlegare. Gjennom dette signaliserer ein at ein anerkjenner tru og livssyn som ein integrert og sjølvstendig del av livet. Det er mange ting eg kunne tenkt meg å kommentere, men grunna tidspress vil eg avgrense meg til nokre prinsipielle innspel + kommentere nokre av framlegga til Stålsettutvalet.

På nokre område har utvalet likevel ei alt for avgrensa tilnærming som reduserer forståinga av tru og livssyn i høve til kultur, kulturarv og tradisjonar. Jfr. mellom anna og bispemøtet si påpeiking av religionsbegrepet som burde vere sjølvstendig i ei nemnd med religions sosiologar og teolog!

Dei åtte grunnleggjande prinsippa bør supplerast med eit niande!

Alle dei åtte grunnleggjande prinsippa for trus- og livssynspolitikken er fine om ein skulle lage politikken i eit nyoppretta samfunn utan tradisjonar og historie. Særleg er eg glad for at utvalet understrekar at staten skal føre ein aktivt støttande trus- og livssynspolitik.

Men å legge desse åtte prinsippa som målestokk utan å sjå til dei røter og tradisjonar og kulturarv som Noreg har utvikla gjennom fleire hundre år, vert historieløst og verdittappande. Difor burde verdiane som ligg i røter, historie, tradisjonar/kulturarv vere med som eit 9. prinsipp i drøftingane i utvalet. Men fordi dette prinsippet manglar, så går fleirtalet inn for å tappe både grunnlova og føremålsparagraffen til opplæringslova for kristne og humanistiske verdier!

I nokre samanhengar vektlegg utvalet omsynet til likebehandling på ein slik måte at det unødig avgrensar allereie innarbeidde og verdsette ordningar, t.d. for Den Norske Kyrkja. Å ta frå nokon retten/moglegheiten til å utføre tenester fordi ikkje andre er i stand til å utføre det same er i seg sjølv avgrensande for retten til fritt trus- og livssyn – og i seg sjølv klart urimeleg og historieløst! Eg vil understreke at ynskje om likeverdig behandling av ulike tru og livssyn heller bør tilretteleggje for auka trus- og livssynsnærver for alle trus- og livssynssamfunn – framfor å innskrenke eksisterande ordningar!

Som følgje av dette meiner eg at ordningane med institusjons- og forsvarsprestetenesta må vidareførast – og heller kunne utvidast til også å omfatte tilbod for dei som har tilknytning til andre trus- og livssyn – i staden for å avgrense noverande ordningar i regi av Den Norske Kyrkja.

Prinsippet om likeverdig handsaming av alle trussamfunn må heller ikkje vere til hinder for at det offentlege kan ha særskilde ordningar og tiltak for kyrkjebygg med kulturminneverdiar då desse er ein viktig del av vår felles kulturarv.

Vigselsmynde

Stålsett-utvalet omtalar vigsel både som ei offentlegrettsleg handling med sivilrettslege konsekvensar samstundes som det vert beskrive som ein sentral livsfaseovergang som det er knytt mange og lange tradisjonar og rituale til. Det er i denne samanhengen ein svakheit at ein i utgreiinga ikkje vurderer samanhengen mellom den rituelle og den offentlegrettslege betydninga av vigsel i regi av trus- og livssynssamfunn.

Desse spørsmåla vart derimot drøfta av ekteskapslov-utvalet i 1986 (NOU 1986:2:60) som m.a. skriv slik: *«Det må legges til grunn at det i dag – som i 1918 – er et utbredt ønske blant folk flest om å få beholde adgangen til kirkelig vigsel, og ikke bli påført den dobbelte handlingen som tvungen borgerlig vigsel vil innebære for dem som vil ha en kirkelig høytidelighet i tillegg til den lovbestemte fremgangsmåte.»*

Difor bør denne ordninga vidareførast som i dag.

Gravferdsforvaltninga

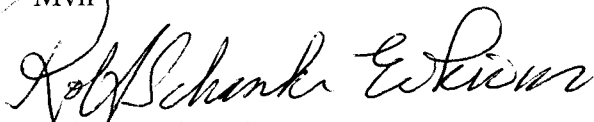
Gravferdsforvaltninga er i dagens gravferdslov lagt til kyrkjelege fellestråd i Den Norske Kyrkja. I utgreiinga frå Stålsett-utvalet framkjem det ingen kritikk mot Kyrkja for evt. å ha misbrukt dette myndet mot dei som har annan tru eller livssyn. Tvert i mot stadfester utgreiinga at Kyrkja har ivareteke ansvaret, og utført oppgåvene, på ein god måte – også for dei som har ei anna tru eller livssyn. Likevel konkluderer utvalet med at myndet må overførast til kommunane – av prinsipielle grunnar. Utvalet legg soleis til grunn at livssynsmessig forankring er eit hinder i møte med livssynsmangfald, utan at utvalet grunnlegg dette nærare. Det verkar som om utvalet er meir opptekne av kven som utfører gravferdsarbeidet enn kva gravferdstilbod innbyggjarane skal ha.

Den Norske Kyrkja har forvalta denne oppgåva i fleire hundrede år, og var den fyrste som var til stades med ei form for «offentleg» mynde når familiane overlet meir av ansvaret for gravlegging av døde til andre. Kyrkja forvaltar dette ansvaret som samfunnsaktør – og ikkje som trussamfunn. Dei tilsette i gravferdsforvaltninga er derfor også unnatekne frå kravet om at tilsette hos fellestråda skal vere medlemmer i Den Norske Kyrkja.

Den Norske Kyrkja har utvikla eit godt samarbeid mellom forvaltninga og ulike trus- og livssynssamfunn. Vi vil i denne samanhengen hevde at Kyrkja har vore både open og inkluderande og vist vilje og evne til toleranse og livssynsopenheit. Praksis viser at tenestene er utvikla på ein slik måte at «når tru møter tru» så har dette skapt dialog og gjensidig respekt framfor spenning og konflikt. Dette meiner vi er livssynsopenheit i praksis!

Eg tilrår derfor sterkt at gravferdsforvaltninga også i framtida vert lagt til dei kyrkjelege fellesråda i Den Norske Kyrkja.

Mvh



Rolf Schanke Eikum

prost